

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MELCHIOR WATHELET
15 päivänä tammikuuta 2014¹

Yhdistetyt asiat C-533/12 P ja C-536/12 P

**Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) SA ja
Ranskan tasavalta
vastaan**

Corsica Ferries France SAS

Muutoksenhaku — Rakenneuudistustuki — Markkinatalouden ehdoin toimiva yksityistä sijoittajaa koskeva arviointiperuste — Komission harkintavalta — Unionin yleisen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan laajuus — Valtion imago — Alakohtaista ja maantieteellistä arviointia koskeva edellytys — Riittävän vakiintunut käytäntö — Täydentävien irtisanomiskorvausten maksaminen

1. Käsiteltävät yhdistetyt asiat koskevat valituksia, jotka Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) SA (jäljempänä SNCM) ja Ranskan tasavalta ovat tehneet unionin yleisen tuomioistuimen asiassa Corsica Ferries France vastaan komissio antamasta tuomiosta (jäljempänä valituksenalainen tuomio)² siltä osin kuin sillä on kumottu toimenpiteistä C 58/2002 (ex N 118/2002), jotka Ranska on toteuttanut SNCM:n hyödyksi, 8.7.2008 tehdyn komission päätöksen 2009/611/EY (jäljempänä riidanalainen päätös)³ 1 artiklan toinen ja kolmas kohta.

2. Unionin tuomioistuimen presidentin 24.1.2013 antamalla määräyksellä asiat C-533/12 P ja C-536/12 P yhdistettiin.

I Asioiden tausta

3. SNCM on varustamo, joka liikennöi säännöllisesti Manner-Ranskasta (Marseille, Toulon ja Nizza) Korsikaan, Pohjois-Afrikkaan (Algeria ja Tunisia) sekä Sardiniaan.

4. Vuonna 2002 Société nationale des chemins de fer ja Compagnie générale maritime et financière (jäljempänä CGMF), jotka ovat kokonaan Ranskan valtion omistuksessa, omistivat 20 ja 80 prosenttia SNCM:stä. Kun SNCM:n omistuspohjaa laajennettiin vuonna 2006, kaksi ostajaa eli Butler Capital Partners (jäljempänä BCP) ja Veolia Transport (jäljempänä VT) hankkivat 38 prosenttia ja 28 prosenttia SNCM:stä, kun taas CGMF:lle jäi 25 prosenttia ja 9 prosenttia varattiin työntekijöille. BCP luovutti myöhemmin osuutensa VT:lle.

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.

2 — Asia T-565/08, tuomio 11.9.2012.

3 — EUVL 2009, L 225, s. 180.

5. Corsica Ferries France SAS (jäljempänä Corsica Ferries) on varustamo, joka tarjoaa säännöllisiä meriliikenneyhteyksiä Manner-Ranskasta (Marseille, Toulon ja Nizza) ja Italiasta Korsikaan. Se on yksi SNCM:n suurista kilpailijoista. Corsica Ferries oli riidanalaisen päätöksen tekemishetkellä mantereen ja Korsikan välisten meriliikenneyhteyksien suurin tarjoaja, ja sen markkinaosuus on vain kasvanut.⁴

6. Ranskan tasavalta ilmoitti komissiolle 18.2.2002 päivätyllä kirjeellä SNCM:n hyväksi maksettavaa 76 miljoonan euron suuruista rakenneuudistustukea koskevan suunnitelman (jäljempänä vuoden 2002 suunnitelma).

7. Komissio hyväksyi rakenneuudistustuesta, jonka Ranska aikoo myöntää SNCM:lle, 9.7.2003 tekemällään päätöksellä 2004/166/EY (jäljempänä vuoden 2003 päätös)⁵ tietyin edellytyksin kaksi SNCM:lle maksettavaa rakenneuudistustukierää, joiden suuruus oli yhteensä 76 miljoonaa euroa ja joista toinen, 66 miljoonan euron suuruinen erä voitiin maksaa välittömästi ja toinen, enintään 10 miljoonan euron suuruinen erä riippui muun muassa SNCM:n alusten luovutusten nettotuloksesta. Vuoden 2002 suunnitelman ainoa riidanalainen osa koskee rakenneuudistustuen loppusummaa, joka on 15,81 miljoonaa euroa.⁶

8. Vuoden 2003 päätöksen muuttamisesta 8.9.2004 tekemällään päätöksellä 2005/36/EY⁷ komissio muutti yhtä vuoden 2003 päätöksen 2 artiklassa olevista edellytyksistä. Nämä muutokset eivät vaikuta mitenkään nyt käsiteltäviin valituksiin.

9. Corsica Ferries nosti 13.10.2003 kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vuoden 2003 päätöksen kumoamiseksi.

10. Komissio hyväksyi vuoden 2003 päätöksen perusteella 16.3.2005 antamallaan päätöksellä tämän ratkaisuehdotuksen 7 kohdassa mainitun rakennetuen toisen osan osittaisen maksamisen ja vahvisti määräksi 3 327 400 euroa.

11. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi 15.6.2005 antamallaan tuomiolla⁸ vuoden 2003 päätöksen tuen määrän välttämättömyyden virheellisen arvioimisen vuoksi, mikä johtui ensisijaisesti luovutuksista saatujen nettotulojen laskemiseen liittyvistä laskuvirheistä, ja hylkäsi kaikki muut kanneperusteet, jotka koskivat puutteellisia perusteluja ja EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan (josta on tullut SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohta)⁹ ja valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen¹⁰ rikkomista.

12. Ranskan viranomaiset kehottivat 7.4.2006 päivätyssä kirjeessä komissiota katsomaan, ettei osaa vuoden 2002 suunnitelman yhteydessä myönnetystä rakenneuudistustuesta eli 53,48 miljoonan euron suuruista summaa voida sen vuoksi, että se oli korvausta julkisen palvelun velvoitteen hoitamisesta, luonnehtia rakenneuudistussuunnitelman yhteydessä toteutetuksi toimenpiteeksi vaan se oli luonnehdittava toimenpiteeksi, joka ei ole asiassa C-280/00, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, 24.7.2003 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-7747; jäljempänä Altmark-tapaus) tarkoitettua tukea, tai vuoden 2002 suunnitelmaan liittyväksi itsenäiseksi toimenpiteeksi EY 86 artiklan 2 kohdan nojalla.¹¹

4 — Ks. riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 40 perustelukappale.

5 — EUVL 2004, L 61, s. 13.

6 — Tämä määrä on SNCM:n käteisvarojen nettotarpeen, eli 19,75 miljoonan euron, ja vuoden 2003 päätöksen perusteella tehtyjen omaisuudenluovutusten nettotuoton, joka vastaa aluksen myyntiä ja osuuksia kolmessa yhtiössä, eli 3,94 miljoonan euron, välinen ero. Ks. riidanalaisen päätöksen alaviite 212.

7 — EUVL 2005, L 19, s. 70.

8 — Asia T-349/03, Corsica Ferries France v. komissio, tuomio 15.6.2005 (Kok., s. II-2197).

9 — Tässä ratkaisuehdotuksessa viitataan riidanalaisen päätöksen tekemishetkellä voimassa olleisiin EY:n perustamissopimuksen artikloihin.

10 — EYVL 1999, C 288, s. 2.

11 — Ks. riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 17 perustelukappale.

13. Komissiolle ilmoitettiin 21.4.2006 yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004¹² 4 artiklan nojalla yrityskeskittymän suunnitelma, jonka mukaan BCP ja VT hankkivat yhteisen määräysvallan SNCM:stä. Komissio hyväksyi keskittymän 29.5.2006 saman asetuksen 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla.

14. BCP, VT ja CGMF allekirjoittivat 16.5.2006 sopimuspöytäkirjan, jonka mukaan 75 prosenttia SNCM:stä luovutetaan yksityisille toiminnan jatkajille. Tämä pöytäkirja sisältää kolme valtion tointa, joita unionin yleisessä tuomioistuimessa käyty menettely ja nyt käytävä menettely koskevat:

- SNCM:n luovutus 158 miljoonan euron negatiivisella hinnalla (142,5 miljoonan euron pääomasijoitus ja eläkerahaston yhteydessä 15,5 miljoonan euron kulujen kattaminen),
- CGMF:n myöntämä 38,5 miljoonan euron käteisennakko SNCM:ltä irtisanottujen työntekijöiden hyväksi,
- pääoman korottaminen 8,75 miljoonalla eurolla, jonka CGMF toteuttaa yhdessä ja samanaikaisesti kun VT ja BCP toteuttavat 26,25 miljoonan euron siirron.

15. Sen jälkeen kun Ranskan viranomaiset olivat toimittaneet tietoja rahoitustapahtumista, jotka oli toteutettu siirrettäessä SNCM:ää yksityiselle sektorille, komissio päätti 13.9.2006 aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn ja tutkia tässä yhteydessä SNCM:n hyödyksi toteutettuja uusia toimenpiteitä vuonna 2002 ilmoitettu rakenneuudistus suunnitelma huomioon ottaen.¹³

16. Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että vuoden 2002 suunnitelman 53,48 miljoonan euron pääomansiirto korvauksena julkisesta palvelusta oli EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua sääntöjenvastaista valtiontukea mutta se soveltui yhteismarkkinoille EY 86 artiklan 2 kohdan ja EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla ja että vuoden 2006 yksityistämissuunnitelman toimenpiteet eivät olleet EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

II Kanne ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

17. Corsica Ferries vaati unionin yleisessä tuomioistuimessa nostamallaan kanteella riidanalaisen päätöksen kumoamista.

18. Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi valituksenalaisella tuomiolla Corsica Ferriesin kanteen osittain. Kolmesta 16.5.2006 tehdyn sopimuspöytäkirjan sisältämästä toimenpiteestä ja vuoden 2002 suunnitelmaan sisältyvän rakenneuudistustuen loppusummasta se katsoi seuraavaa:

- komissio oli tehnyt oikeudellisen virheen ja ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että SNCM:n 158 miljoonan euron negatiiviseen hintaan tehdyn luovutuksen hyväksyminen ei ollut EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea
- komissio oli tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että CGMF:n toteuttama 8,75 miljoonan euron pääomansiirto ei ollut EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea
- komissio oli tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että CGMF:n SNCM:lle antama 38,5 miljoonan euron käteisennakko ei ollut EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea

12 — EUVL L 24, s. 1.

13 — EUVL 2006, C 303, s. 53.

— komissio ei ollut perustellut arviotaan 15,81 miljoona euron suuruudesta rakenneuudistuksen loppusummasta ja oli näin ollen tehnyt ilmeisen arviointivirheen hyväksyessään tämän summan EY 87 artiklan 1 kohdan nojalla.

19. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi näiden toteamusten perusteella riidanalaisen päätöksen 1 artiklan toisen ja kolmannen kohdan.

III Menettely unionin tuomioistuimessa

20. SNCM vaati unionin tuomioistuimeen 22.11.2012 jättämällä valituksella valituksenalaisen tuomion osittaista kumoamista. Ranskan tasavalta vaati unionin tuomioistuimeen 26.11.2012 jättämällä valituksella valituksenalaisen tuomion kumoamista. Corsica Ferries toimitti vastineensa 28.2.2013. Suullinen käsittely pidettiin 6.11.2013, ja sen yhteydessä SNCM, Ranskan tasavalta ja Corsica Ferries esittivät suulliset huomautuksensa.

21. On huomattava, että komissio, jonka päätöksen unionin yleinen tuomioistuin osittain kumosi, ei ole riitauttanut unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisua valittamalla siitä, tukemalla SNCM:ää ja Ranskan tasavaltaa taikka osallistumalla unionin tuomioistuimessa järjestettyyn suulliseen käsittelyyn.

IV Valitus

22. SNCM ja Ranskan tasavalta esittävät neljä valitusperustetta, jotka koskevat kutakin tämän ratkaisuehdotuksen 18 kohdassa mainituista neljästä toimenpiteestä.

A Ensimmäinen valitusperuste, joka koskee SNCM:n luovutusta negatiiviseen hintaan

1. Riidanalainen päätös

23. Komissio on katsonut riidanalaisen päätöksen 259–348 perustelukappaleessa, että sen määrittämiseksi, sisältyikö SNCM:n yksityistämiseen 158 miljoonan euron negatiivisella myyntihinnalla valtiontueksi katsottavia seikkoja, on arvioitava, olisiko yksityinen sijoittaja saattanut tehdä samanlaisissa olosuhteissa yhtä suuria pääomasijoituksia SNCM:n myynnin yhteydessä vai olisiko se sen sijaan päättänyt asettaa yrityksen selvitystilaan.

24. Komission mukaan suuret yritysryhmät eivät voi tällä hetkellä sulkiessaan tuotantolaitoksia tai asettaessaan tytäryhtiöitä selvitystilaan olla välittämättä niistä yhteiskunnallisista seurauksista, joita sulkemiseen tai selvitystilaan asettamiseen liittyy. Se on todennut lisäksi, että ne toteuttavat yleensä sosiaaliohjelmia, joihin saattaa sisältyä sellaisia irtisanomiskorvauksia, jotka ylittävät sen, mitä laissa ja työehtosopimuksissa edellytetään.

25. Komissio on näin ollen katsonut, että jos SNCM olisi asetettu selvitystilaan, mainitut toimet olisi toteutettu lakisääteisten velvoitteiden lisäksi, jotta säilytettäisiin holding-yhtiön ja sen lopullisen osakkeenomistajan eli Ranskan valtion imago.

26. Tämän jälkeen komissio on tarkastellut sitä, ylittävätkö niiden irtisanomiskorvausten, jotka ylittävät lain ja työehtosopimusten edellytykset, kustannukset negatiivisen myyntihinnan, ja todennut, että asia ei ole näin. Tällä perusteella komissio on vahvistanut, että SNCM:n luovutus 158 miljoonan euron negatiivisella myyntihinnalla ei ole ollut valtiontukea, koska markkinatalouden ehdoin toimiva yksityinen konserni olisi toiminut samoin, kun otetaan huomioon yrityksen selvitystilaan asettamisesta aiheutuvat sosiaalikulut.

2. Valituksenalainen tuomio

27. Yksityisen sijoittajan kriteerin soveltamista tutkiessaan unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että asiantuntevan yksityisen sijoittajan käyttäytymisen määrittämisessä on otettava huomioon myös sille kuuluva vastuu sosiaalisessa markkinataloudessa kaikkiin yrityksen sidosryhmiin nähden sekä sen yhteiskunnallisen, taloudellisen ja ympäristöön liittyvän kehityksen muuttuminen, jossa se harjoittaa liiketoimintaansa.¹⁴

28. Tämän perusteella unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että se, että yksityinen sijoittaja maksaa täydentäviä irtisanomiskorvauksia, voi merkitä laillista ja tarkoituksenmukaista käytäntöä rauhanomaisen työmarkkinaosapuolten välisen vuoropuhelun edistämiseksi sekä yhtiön tai konsernin imagon ylläpitämiseksi.¹⁵ Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan on kuitenkin niin, että jos taloudellista järkevyyttä ei ole lainkaan edes pitkällä tähtäimellä, lakisääteisiä ja sopimusperusteisia ehdottomia velvoitteita pidemmälle menevien velvoitteiden vastattavaksi ottamista on pidettävä valtiontukena.¹⁶

29. Unionin yleinen tuomioistuin on moittinut komissiota siitä, ettei se ollut määritellyt niitä Ranskan valtion taloudellisia toimintoja, joiden osalta imagon suojaamiseen oli mahdollisesti tarvetta ja joihin nähden negatiiviseen markkinahintaan tapahtuneen luovutuksen taloudellista järkevyyttä käsiteltävässä tapauksessa oli arvioitava.¹⁷

30. Koska tällaista määritelmää ei ole, unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että sen on mahdotonta valvoa sen negatiivisen luovutushinnan taloudellista järkevyyttä pitkällä tähtäimellä, jonka Ranskan valtio hyväksyi välttääkseen maksamasta täydentäviä irtisanomiskorvauksia siinä tapauksessa, että SNCM asetetaan selvitystilaan. Näin ollen se on todennut, että komissio oli tehnyt oikeudellisen virheen.¹⁸

31. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, ettei komissio ole esittänyt riittävästi objektiivisia ja tarkistettavissa olevia seikkoja osoittaakseen, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksamisesta on muodostunut yksityisten yritysten keskuudessa vakiintunut käytäntö, ja ettei komissio ole esittänyt mitään sellaista seikkaa, jolla voitaisiin osoittaa, että oli olemassa sellainen kohtuullinen todennäköisyys sosiaalisten kustannusten toteutumisesta, joka oikeuttaa näiden korvausten maksamisen.¹⁹

32. Ennen kuin unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi Corsica Ferriesin kanneperusteen, joka koski komission ilmeistä arviointivirhettä siltä osin kuin tämä oli katsonut, että SNCM:n negatiiviseen myyntihintaan tapahtuneen luovutuksen hyväksyminen ei ollut valtiontukea,²⁰ se totesi, että ”komissio ei siis ole esittänyt mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin oikeudellisesti riittävällä tavalla osoittaa, miltä osin täydentävistä irtisanomiskorvauksista aiheutuvien huomattavien kustannusten – joiden määrä saattaa lisäksi olla jopa kymmenkertainen pelkkiin lakisääteisiin ja sopimusperusteisiin velvoitteisiin nähden, kuten riidanalaisen päätöksen 277 perustelukappaleesta ilmenee – sisällyttäminen olisi tässä tapauksessa ollut perusteltavissa sillä, että Ranskan valtio saattoi kohtuullisella todennäköisyydellä saada siitä välillistä aineellista hyötyä ainakin pitkällä aikavälillä. Vaikka tiettyjen työntekijäsuhteissa aiheutuvien seurausten ilmenemisen riskiä muissa julkisissa yrityksissä ei ole mahdollista sulkea pois siinä tapauksessa, että SNCM asetetaan selvitystilaan eikä täydentäviä irtisanomiskorvauksia makseta, komissio ei ole kuitenkaan millään tavalla arvioinut

14 — Ks. valituksenalaisen tuomion 82 kohta.

15 — Ibid., tuomion 83 kohta.

16 — Ibid., tuomion 84 kohta.

17 — Ibid., tuomion 90–93 kohta.

18 — Ibid., tuomion 93 ja 94 kohta.

19 — Ibid., tuomion 95–108 kohta.

20 — Ibid., tuomion 109 kohta.

asianomaisten välillisten työntekijäsuhteissa aiheutuvien kustannusten laajuutta eikä niiden aiheutumisen todennäköisyyttä edes unionin yleiselle tuomioistuimelle antamissaan kirjallisissa vastauksissa. Näin ollen on katsottava, ettei Ranskan valtion käyttäytymisen taloudellista järkevyyttä pitkällä tähtäimellä ole näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla”.²¹

3. Arviointi

a) SNCM:n ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

33. SNCM väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt huomiotta harkintavallan, joka komissiolla on markkinatalouden ehdoin toimivaa yksityistä sijoittajaa koskevaa arviointiperustetta soveltaessaan.

34. Unionin yleinen tuomioistuin on huomauttanut valituksenalaisen tuomion 86 ja 87 kohdassa, että yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen yhteydessä komission tehtävänä on määrittää muun muassa maantieteellisellä ja alakohtaisella tasolla valtion taloudelliset toiminnot, joihin nähden valtion käyttäytymisen taloudellista järkevyyttä pitkällä tähtäimellä on arvioitava. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan tällainen arviointi on välttämätön, jotta voidaan selvittää objektiivisten ja tarkistettavissa olevien seikkojen perusteella, onko ennalta määriteltyjen vertailukohtana käytettävien sijoittajien keskuudessa omaksuttu riittävän vakiintunut käytäntö, ja jotta voidaan todeta onko olemassa kohtuullinen ja riittävästi tuettu todennäköisyys siitä, että jäsenvaltio saa kyseisestä käyttäytymisestä välillistä aineellista hyötyä.

35. SNCM katsoo, että nämä unionin yleisen tuomioistuimen huomiot menevät komission mahdollisen ilmeisen arviointivirheen tutkimista pidemmälle ja että niillä kyseenalaistetaan komission tekemä sille esitettyjen tosiseikkojen taloudellinen arviointi ja komission nimeämän riippumattoman asiantuntijan työn laatu. SNCM:n mukaan valituksenalainen tuomio on toimielinten välisen tasapainon vastainen siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on ryhtynyt yrityksen taloudellisten ja sosiaalisten suhteiden asiantuntijaksi.

36. Ehdotan, että unionin tuomioistuin hylkää SNCM:n ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen osan seuraavien syiden perusteella.

37. On kylläkin huomautettava, että unionin tuomioistuinten tehtävänä ei ole korvata omalla taloudellisilla seikkoja koskevalla arvioinnillaan komission arviointia.²² Kuten unionin tuomioistuin on jo näet todennut, ”unionin tuomioistuinten harjoittama valvonta komission suorittamien monitahoisten taloudellisten arviointien osalta on rajoitettua valvontaa, joka rajoittuu väistämättä siitä varmistumiseen, että menettelyä ja perusteluvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että näitä tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti eikä harkintavaltaa ole käytetty väärin”.²³

38. Toisin kuin SNCM väittää, unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan ole korvannut komission arviointia omalla arvioinnillaan vaan se on tuonut esille komission päättelyissä ja erityisesti päättelyjen perustelutavoissa sellaisia puutteita, joiden vuoksi on kyseenalaista, onko komissio soveltanut asianmukaisesti EY 87 artiklaa.

21 — Ibid., tuomion 108 kohta.

22 — Ks. asia C-525/04 P, Espanja v. Lenzing, tuomio 22.11.2007 (Kok., s. I-9947, 57 kohta) ja asia C-290/07 P, komissio v. Scott, tuomio 2.9.2010 (Kok., s. I-7763, 66 kohta).

23 — Em. asia komissio v. Scott, tuomion 66 kohta. Ks. myös yhdistetyt asiat C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P, GlaxoSmithKline Services ym. v. komissio ym., tuomio 6.10.2009 (Kok., s. I-9291, 163 kohta).

39. En ole samaa mieltä myöskään väitteestä, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei olisi ottanut huomioon sitä, että komissio oli nimennyt riippumattoman asiantuntijan ja perustanut päätöksensä tämän asiantuntijan päätelmiin, ja että se näin ollen olisi kyseenalaistanut asiantuntijan työn sisällön. Kuten Corsica Ferries toteaa, unionin yleinen tuomioistuin ei ole kyseenalaistanut asiantuntijan päätelmiä vaan tässäkin tapauksessa vain moittinut komissiota siitä, että se ei ole riittävällä tavalla perustellut päättelyään tai esittänyt johtopäätöksensä tueksi riittävästi objektiivisia ja tarkistettavissa olevia seikkoja, jotka asiantuntija on sille toimittanut.

b) SNCM:n ensimmäisen valitusperusteen toinen ja neljäs osa sekä Ranskan tasavallan ensimmäisen valitusperusteen toinen osa

40. Ranskan tasavallan ensimmäinen valitusperuste ja erityisesti tämän valitusperusteen ensimmäinen osa koskee kysymystä valtion imagon huomioon ottamisesta silloin, kun valtio on markkinatalouden ehdoin toimiva yleinen taloudellinen toimija, sen toteamiseksi, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksaminen ei ole valtiontukea. Koska tämä kysymys voidaan esittää ainoastaan, mikäli kyseessä olevat korvaukset ylittävät lakisääteiset ja sopimusperusteiset velvoitteet ja mikäli ei ole voitu osoittaa, että tämäntyyppinen korvaus on tällaisessa talousjärjestelmässä vakiintunut käytäntö, mielestäni on johdonmukaista käsitellä aluksi Ranskan tasavallan ensimmäisen valitusperusteen toinen osa, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen edellyttäessään, että komissio esittää näyttöä siitä, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksaminen oli yksityisten sijoittajien keskuudessa riittävän vakiintunut tai jopa pysyvä käytäntö.

41. SNCM toimii samansuuntaisesti arvostellessaan unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä on yksityistä sijoittajaa koskevaa arviointiperustetta tulkitessaan ja soveltaessaan käyttänyt valituksenalaisen tuomion 86 ja 87 kohdassa ”puhtaasti oikeuskäytännössä kehitettyä arviointiperustetta”, jossa edellytetään, että komissio suorittaa alakohtaisen tai maantieteellisen määrittelyn (i alakohta) ja että se osoittaa riittävän vakiintuneen käytännön (ii alakohta), ja että se täyttää liian korkean näyttökynnyksen, sen osoittamiseksi, että välillisen aineellisen hyödyn saaminen on todennäköistä (iii alakohta).

i) Vaatimus maantieteellisen tai alakohtaisen arvioinnin toteuttamisesta

42. Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa, että ”yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen yhteydessä komission tehtävänä on laajan harkintavaltansa perusteella määrittää *muun muassa maantieteellisellä ja alakohtaisella tasolla* valtion taloudelliset toiminnot, joihin nähden kyseisen valtion käyttäytymisen taloudellista järkevyyttä pitkällä tähtäimellä on arvioitava”.²⁴

43. Unionin yleinen tuomioistuin moittii komissiota siten siitä, että tämä ei toimittanut tietoja, jotka ovat tarpeellisia täydentävien irtisanomiskorvausten maksamisen taloudellisen järkevyyden arvioimiseksi.

44. Kuten Corsica Ferries toteaa, adverbien ”muun muassa” käyttäminen osoittaa, että unionin yleinen tuomioistuin on pitänyt mahdollisena muiden seikkojen huomioon ottamista rajaamatta yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen soveltamista maantieteelliseen tai alakohtaiseen arviointiin.

24 — Kursivointi tässä.

45. Oikeuskäytännöstä ei myöskään käy ilmi mitään sellaista seikkaa, joka estäisi unionin yleistä tuomioistuinta katsomasta, että maantieteellinen tai alakohtainen arviointi voi olla merkityksellinen arvioitaessa valtion käyttäytymisen taloudellista järkevyyttä pitkällä aikavälillä. Lisäksi tällaisessa arvioinnissa voitaisiin päätyä siihen, että kyseessä olevan valtion taloudelliset toimet kattavat erittäin laajan alueen ja useita aloja. Arviointi voisi olla hyödyllinen myös siksi, että palkat ja irtisanomiskorvaukset vaihtelevat suuresti kyseessä olevista markkinoista ja aloista riippuen.

46. SNCM vetoaa yhdistetyissä asioissa Italia ja SIM 2 Multimedia vastaan komissio annettuun tuomioon, jossa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että ”on arvioitava, olisiko kooltaan julkista sektoria hoitaviin organisaatioihin rinnastettavissa oleva yksityinen sijoittaja saattanut tehdä samanlaisissa olosuhteissa yhtä suuren pääomasijoituksen”.²⁵

47. Mielestäni tämän määrittelyn tarkoituksena on nimenomaan yksilöidä koon avulla yksityinen sijoittaja, joka on rinnastettavissa valtioon, mikä voidaan täsmentää ”muun muassa maantieteellisellä ja alakohtaisella tasolla” tehdyllä arvioinnilla, kuten unionin yleinen tuomioistuin on ehdottanut.

48. SNCM:n ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on niin ikään hylättävä siltä osin kuin siinä vedotaan EY 295 artiklan rikkomiseen; tämän artiklan mukaan ”tällä sopimuksella ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin”. SNCM:n mukaan unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 86 kohdassa mainitsema maantieteellinen ja alakohtainen arviointi ei ota huomioon sitä, että on olemassa yksityisiä holding-yhtiöitä, jotka eroavat huomattavasti toisistaan ja joiden toiminta ei rajoitu tiettyyn alaan tai maantieteelliseen alueeseen. En näe, miten tällainen valtion taloudellisten toimien maantieteellinen ja alakohtainen arviointi tai se, että tietyt yksityiset holding-yhtiöt eivät rajoitu tiettyyn alaan tai maantieteelliseen alueeseen, voisi vaikuttaa jäsenvaltioissa voimassa oleville omistusoikeusjärjestelmille annettuun suojaan.

ii) Riittävän vakiintuneen käytännön osoittaminen

49. Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 95 ja 96 kohdassa, ”ettei komissio ole esittänyt riittävästi sellaisia objektiivisia ja tarkistettavissa olevia seikkoja, joilla voidaan osoittaa, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksamisesta samankaltaisissa olosuhteissa on muodostunut yksityisten yritysten keskuudessa vakiintunut käytäntö” ja että ”[se oli] vain väittänyt, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksamisesta on – – muodostunut yleinen käytäntö suurissa konserneissa – –”. Unionin yleinen tuomioistuin on moittinut komissiota siitä, että se ei ole esittänyt minkäänlaista näyttöä tämän väitteen tueksi.

50. SNCM katsoo, että tällä komission päättelyä koskevalla kritiikillään unionin yleinen tuomioistuin luo uuden ehdon, joka menee pidemmälle kuin mikä on tarpeen yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen asianmukaiseksi soveltamiseksi ja joka on SEUT 345 artiklan vastainen. Ranskan tasavalta ja SNCM katsovat, että yksityistä sijoittajaa koskevan edellytyksen täyttämiseksi riittää, kun osoitetaan, että yksi ainoa yksityinen yritys on maksanut täydentäviä irtisanomiskorvauksia samankaltaisissa olosuhteissa.

51. En yhdy tähän valituksenalaista tuomiota koskevaan arvosteluun.

52. Muistutan, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksamista on arvioitava yksityisen sijoittajan arviointiperustetta käyttäen sen määrittämiseksi, ylittäisivätkö SNCM:n selvitystilasta aiheutuvat kustannukset 158 miljoonan euron suuruisen negatiivisen luovutushinnan eli toisin sanoen olisiko valtion asemassa ollut yksityinen sijoittaja toteuttanut tämän luovutuksen.

25 — Yhdistetyt asiat C-328/99 ja 399/00, tuomio 8.5.2003 (Kok., s. I-4035, 38 kohta).

53. On siis välttämätöntä määritellä se, sisältyisivätkö kyseessä olevat täydentävät irtisanomiskorvaukset selvitystilasta aiheutuviin kustannuksiin. Asia olisi näin, mikäli kyse olisi laissa tai työehtosopimuksissa määrätyistä korvauksista. Koska nyt käsiteltävissä yhdistetyissä asioissa kyseessä olevat täydentävät irtisanomiskorvaukset ylittävät huomattavalla tavalla nämä vaatimukset, ainoa syy niiden huomioon ottamiseen yksityistä sijoittajaa koskevaan arviointiperusteeseen nähden selvitystilasta aiheutuvien kustannusten laskemiseksi voisi olla se, että kyse on riittävän vakiintuneesta käytännöstä.

54. SNCM ja Ranskan tasavalta katsovat, että se mahdollisuus tai tosiasia, että yksi ainoa yksityinen sijoittaja olisi voinut päättää maksaa tai olisi maksanut tällaisia täydentäviä irtisanomiskorvauksia, riittää siihen, että ne sisällytetään selvitystilasta aiheutuviin kustannuksiin.

55. Tämä on mielestäni täysin riittämätöntä etenkin, jos tämä mahdollisuus, jossa yksityinen sijoittaja olisi voinut tehdä tämän päätöksen, tai tapaus, jossa se on tehnyt tämän päätöksen, on ainoa sellaisten yksityisten sijoittajien joukossa, jotka eivät ole toimineet näin, koska tämä osoittaisi – paitsi erittäin poikkeuksellisessa tilanteessa –, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksaminen ei ole mitenkään taloudellisesti järkevää.

56. Kuten Corsica Ferries on suullisessa käsittelyssä todennut, vakiintuneen, yleisen tai pysyvän käytännön osoittaminen markkinoilla ei ole tässä yhteydessä uusi tai erityinen edellytys. Komissio on itse maininnut yhdessä valtiontukia koskevista tiedonannoistaan, että valtion varat katsotaan tueksi, jos ”niitä ei voida pitää todellisena markkinatalouden ehdoin toimivien yhtiöiden tavanomaisen käytännön mukaisena riskipääomasijoittamisena”.²⁶ Terminologiset erot (tavanomainen käytäntö, vakiintunut käytäntö,²⁷ riittävän vakiintunut käytäntö,²⁸ yleinen käytäntö²⁹ tai pysyvä käytäntö³⁰) eivät mielestäni osoita sitä, että unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisussa esitettäisiin uusi näyttövaatimus.

57. Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 268 perustelukappaleessa, että suuret yritysryhmät ”toteuttavat yleensä sosiaaliohjelmia, – – jotka ylittävät sen, mitä laissa ja työehtosopimuksissa edellytetään”. Sanan ”yleensä” ei pitäisi voida viitata muuhun kuin vakiintuneeseen käytäntöön, joka on tietenkin näytettävä toteen.

58. On kuitenkin niin, että lukuun ottamatta sen varmistamista, että menettelyä ja perusteluvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että näitä tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti eikä harkintavaltaa ole käytetty väärin,³¹ riittävän vakiintuneen käytännön toteaminen ei kuulu unionin tuomioistuimille vaan komissiolle, jonka tehtäviin implisiittisestikin kuuluu osoittaa – vaikka vain pelkillä väitteillä –, että kyse on ollut markkinoilla vakiintuneesta käytännöstä.³²

59. Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että komissio oli antanut riidanalaisen päätöksen alaviitessä 135 ainoastaan yhden esimerkin, joka on peräisin vuodelta 1991 mutta jossa ei ollut kysymys nyt käsiteltävissä yhdistetyissä asioissa kyseessä oleviin irtisanomiskorvauksiin rinnastettavien korvausten maksamisesta, ja maininnut kymmenen muuta sosiaaliohjelmaa, jotka liittyivät – kuten komissio on myöntänyt unionin yleisessä tuomioistuimessa käydyssä suullisessa käsittelyssä – yrityssaneerauksiin eivätkä selvitystilamenettelyihin ja jotka sitä paitsi toteutettiin aloilla, joilla ei ollut mitään tekemistä meriliikenteen kanssa.³³

26 — Komission tiedonanto jäsenvaltioille EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan sekä komission direktiivin 80/273/ETY 5 artiklan soveltamisesta julkisiin teollisuusyrityksiin (EYVL 1993, C 307, s. 3, 14 kohta).

27 — Valituksenalaisen tuomion 101 kohta.

28 — Ibid., tuomion 87 kohta.

29 — Ibid., tuomion 96 kohta.

30 — Ibid.

31 — Ks. em. asia komissio v. Scott, tuomion 66 kohta.

32 — Ks. riidanalaisen päätöksen 267, 268 ja 272 perustelukappale.

33 — Ks. valituksenalaisen tuomion 97 kohta.

60. Unionin yleinen tuomioistuin on siis näissä rajoissa todennut, että kun komissio on ”esittämättä kuitenkaan asiasta vähäisintäkään näyttöä”³⁴ tyytynyt toteamaan, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksaminen oli yksityisten sijoittajien keskuudessa vakiintunut käytäntö, se ei ole perustellut päätöstään riittävällä tavalla.

61. Tässä vaiheessa voin myös hylätä SNCM:n ensimmäisen valitusperusteen neljännen osan, jolla SNCM väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on laiminlyönyt perusteluvollisuutensa, kun se ei ole määritellyt riittävän vakiintuneen käytännön ja pysyvän käytännön käsitteitä.

62. Paitsi että nämä ilmaisut ovat melko selkeitä ja että niillä viitataan tosiseikkojen arviointiin, unionin yleisen tuomioistuimen velvollisuutena ei ole ollut määritellä niitä etenkään kun ei tarvita paljoakaan perusteluja sen ymmärtämiseksi, että yksi tai muutamat esimerkit, jotka eivät edes ole vakuuttavia, eivät riitä muodostamaan ”pysyvää” tai ”riittävän vakiintunutta käytäntöä”.

63. Katson näin ollen, että unionin yleinen tuomioistuin on todennut perustellusti, että komissio ei ole esittänyt riittävää näyttöä siitä, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksaminen olisi riittävän vakiintunut käytäntö yksityisten sijoittajien keskuudessa.

iii) Näyttö siitä, että toiminta on ollut perusteltua välillisen aineellisen hyödyn saamisen todennäköisyyden vuoksi

64. Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 101 kohdassa, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksamista koskevan vakiintuneen käytännön puuttuessa komissio ei ollut myöskään osoittanut, että niiden maksamisen olisi tässä tapauksessa oikeuttanut kohtuullinen todennäköisyys siitä, että Ranskan tasavalta saa siitä välillistä aineellista hyötyä ainakin pitkällä aikavälillä.

65. SNCM väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on näin päättäessään asettanut komissiolle liian korkean näyttötaakan, koska komission olisi pitänyt määrittää tarkasti valtion imagon heikentymisestä aiheutunut vahinko, vaikka tällainen määrittäminen pitäisi jo luonteensa vuoksi perustaa seikkoihin, jotka ovat vaikeasti ennakoitavissa.

66. Tämä valituksenalaisen tuomion tulkinta on virheellinen. Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut kyseisen tuomion 102 kohdassa, että ”komissio ei – – ole esittänyt riidanalaisessa päätöksessä mitään sellaista seikkaa, jolla voitaisiin selittää aiheutuneen vahingon konkreettista luonnetta ja etenkin tarkentaa, mihin sidosryhmiin (käyttäjät, asiakkaat, tavarantoimittajat tai jopa henkilöstö) nähden CGMF:n ja Ranskan valtion imagoon voisi kohdistua vaikutuksia. Riidanalaisessa päätöksessä ei lisäksi esitetä mitään seikkaa, joka osoittaisi, että komissio on yrittänyt arvioida aiheutunutta vahinkoa – jota on kuitenkin välttämättä verrattava niiden täydentävien irtisanomiskorvausten arvioituihin kustannuksiin, jotka se oikeuttaa – määrällisesti”.

67. Unionin yleinen tuomioistuin ei ole maininnut tarkkaa määrittämistä, mutta on todennut, että ”komissio on riidanalaisen päätöksen 270 ja 271 perustelukappaleessa vain väittänyt, että yrityksessä vallinnut työyhteisön jännittyneisyys, jota sen mukaan osoitti työmarkkinaosapuolten välillä vuonna 2004 sattunut konflikti, johtaisi – jos SNCM asetetaan selvitystilaan – työntekijäpuolen levottomuuksiin, jotka voivat muuttaa sen emoyhtiön ja sen lopullisen osakkeenomistajan imagoa”.³⁵

34 – Ibid., tuomion 96 kohta.

35 – Ibid., tuomion 102 kohta.

68. Lisäksi komissio on unionin yleisessä tuomioistuimessa pidetyssä suullisessa käsittelyssä myöntänyt, ettei komissio ollut lainkaan tutkinut sellaisten sosiaalisten (esimerkiksi lakoista aiheutuvien) kustannusten todennäköisyyttä, joka oikeuttaisi täydentävien irtisanomiskorvausten maksamisen.³⁶ Mielestäni unionin yleinen tuomioistuin ei siis ole mitenkään asettanut liian korkeaa näyttötaakkaa ja on vain todennut tältä osin komission päätöksen perustelut riittämättömiksi.

c) Ranskan tasavallan ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

69. Kuten olen jo todennut tämän ratkaisuehdotuksen 40 kohdassa, Ranskan tasavalta väittää ensimmäisessä valitusperusteessaan unionin yleisen tuomioistuimen rikkoneen EY 87 artiklan 1 kohtaa, kun tämä on katsonut, että komissio ei voinut asiantuntevan yksityisen sijoittajan arviointiperustetta soveltaessaan ottaa huomioon yleisenä taloudellisenä toimijana markkinatalouden ehdoin toimivan valtion imagon vahingoittumisen vaaraa.

70. Tarkemmin sanoen Ranskan tasavalta väittää tämän valitusperusteen ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 90, 93 ja 94 kohdassa itse asiassa evännyt jäsenvaltiolta mahdollisuuden ottaa huomioon yleisen taloudellisen toimijan imagonsa vahingoittumisen vaara, vaikka unionin yleinen tuomioistuin näyttää sallineen sille tämän mahdollisuuden tuomionsa 85 kohdassa.

71. Ranskan tasavalta katsoo, että komissiolla oli oikeus ottaa huomioon tällainen vaara sen määrittelemiseksi, oliko täydentävien irtisanomiskorvausten maksaminen pitkällä aikavälillä kannattavaa, ja sen arvioimiseksi, olisiko asiantunteva yksityinen sijoittaja myös maksanut samankaltaisissa olosuhteissa tällaisia korvauksia imagonsa suojelemiseksi.

72. Lisäksi Ranskan tasavalta katsoo, että täydentävien irtisanomiskorvausten maksaminen on välttämätöntä valtion imagon suojelemiseksi. Väitteensä tueksi se viittaa koko julkiselle sektorille leviäviin tukilakkoihin, jotka lamauttaisivat tämän alan yritysten taloudellisen toiminnan.

73. Tästä Ranskan tasavalta väittää, että tällainen lakkoaalto aiheuttaisi valtiolle suuria taloudellisia menetyksiä. Se viittaa lakon piirissä olevien yritysten ja niiden tavarantoimittajien ja asiakkaiden välisten sopimussuhteiden yllättävään päättymiseen sekä maksu- ja toimitusvaikeuksiin, joiden johdosta julkisten yritysten yksityisasiakkaiden olisi pakko kääntyä kilpailevien yksityisten yritysten puoleen.

74. Ranskan tasavalta siis katsoo, että haitallisten taloudellisten seurausten välttäminen on se välillinen aineellinen hyöty, jonka valtio toivoo saavansa täydentävien irtisanomiskorvausten maksamisella.

75. En ole tästä tulkinnasta samaa mieltä.

76. Aluksi on huomautettava, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 83 kohdassa todennut, että ”myös jäsenvaltioille on – annettu oikeus maksaa täydentäviä irtisanomiskorvauksia silloin, kun julkinen yritys asetetaan selvitystilaan, vaikka niiden velvoitteet eivät lähtökohtaisesti saakaan ylittää lakisääteistä ja sopimusperusteista ehdotonta vähimmäismäärää”.

77. Unionin yleinen tuomioistuin on kuitenkin katsonut valituksenalaisen tuomion 84 kohdassa, että jos taloudellista järkevyyttä ei ole lainkaan, lakisääteisiä ja sopimusperusteisia ehdottomia velvoitteita pidemmälle menevää tämääntyyppistä maksamista on pidettävä EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena, ja se on lisännyt saman tuomion 85 kohdassa, että pelkkä lyhyt viittaus maailmanlaajuisena toimijana toimivan valtion imagoon sen välttämiseksi, että kyse olisi valtiontuesta, ei riitä.

36 — Ibid., tuomion 105 kohta.

78. Samaisessa 85 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että markkinataloudessa maailmanlaajuisena sijoittajana toimivan jäsenvaltion imagon säilyttäminen ei voi erityisiä olosuhteita lukuun ottamatta ja ilman erityisen vakuuttavaa perustelua muodostaa riittävää oikeuttamisperustetta sen osoittamiseksi, että täydentävien irtisanomiskorvausten kaltaisista lisäkustannuksista vastattavaksi ottaminen on pitkällä tähtäimellä taloudellisesti järkevää.

79. Näin ollen on niin, toisin kuin Ranskan tasavalta väittää, että vaikka unionin yleinen tuomioistuin edellyttää tilanteessa ”erityisiä olosuhteita ja erityisen vakuuttavaa perustelua”,³⁷ se ei ole periaatteessa sulkenut pois sitä, että taloudessa maailmanlaajuisena sijoittajana toimivan valtion imago otetaan huomioon nyt käsiteltävissä yhdistetyissä asioissa kyseessä olevan kaltaisten tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen yhteydessä. Mielestäni tämä unionin yleisen tuomioistuimen omaksuma kanta on yhteensopiva unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.

80. Aluksi on huomattava, että on olemassa vain vähän oikeuskäytäntöä taloudellisena toimijana toimivan valtion imagosta. Ensimmäinen tätä koskeva tuomio, jonka komissio on maininnut riidanalaisessa päätöksessä,³⁸ on asiassa Italia vastaan komissio annettu tuomio, jossa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että tappion kantamista koskeva päätös ”voidaan perustella sekä välillisen aineellisen hyödyn todennäköisyydellä että myös muilla syillä, kuten konsernin yrityskuvan säilyttämisellä tai sen toiminnan uudelleen suuntaamisella”.³⁹

81. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin tehnyt tämän arvion koskien yksityistä sijoittajaa, joka haluaa ”tukea tilapäisissä vaikeuksissa olevaa yritystä” tai ”mahdollistaakseen [tytäryhtiön] toiminnan lakkauttamisen parhaiden mahdollisten edellytysten mukaisesti”.⁴⁰

82. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut tämän arvioinnin perusteella, että ”jos – – pääomasijoituksissa ei lainkaan oteta huomioon edes pitkän aikavälin kannattavuusnäkyviä, kyseisiä sijoituksia on pidettävä [valtion]tukena”.⁴¹ Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tosiasiasa tässä tapauksessa ”normaaleilla markkinaehdoilla toimiva yksityinen sijoittaja ei olisi voinut hyväksyä niitä olosuhteita, joissa tappioiden korvaaminen oli suoritettu, ja ettei yksityinen sijoittaja, edes teollinen holding-yhtiö, olisi ottanut huomioon – – Italian ja Espanjan hallituksen esittämiä huomioita”⁴² eli yhteiskunnallisia ja alueellisia näkökohtia,⁴³ jotka olivat samanlaisia kuin Ranskan tasavallan esittämät huomiot nyt käsiteltävissä yhdistetyissä asioissa.

83. Toisen kerran valtion imagon on yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen yhteydessä ottanut esille Espanjan hallitus yhdistetyissä asioissa Espanja vastaan komissio.⁴⁴ Espanjan hallitus yritti perustella Patrimonio del Estadon kautta valtion omistuksessa olevan yhtiön Hytasan pääomanlisäystä sillä, että ”tarve säilyttää konsernin imago oli perusteltu huolenaihe. Patrimonio del Estadon maineelle aiheutuisi vakavaa vahinkoa, jos se lopettaisi toimintansa alueilla, joiden työttömyysprosentti on korkea ja sosiaaliset olot vaikeat. Mikä tahansa Patrimonio del Estadon tilanteessa oleva yksityisen yritys olisi myös herkkä ammattiliittojen tai poliittisten tahojen asettamille paineille”.⁴⁵

37 — Ks. valituksenalaisen tuomion 85 kohta.

38 — Ks. riidanalaisen päätöksen alaviite 137.

39 — Asia C-303/88, tuomio 21.3.1991 (Kok., s. I-1433, Kok. Ep. XI, s. I-127, 21 kohta).

40 — Ibid.

41 — Ibid., tuomion 22 kohta.

42 — Ibid., tuomion 24 kohta.

43 — Ibid., tuomion 18 kohta.

44 — Yhdistetyt asiat C-278/92-C-280/92, tuomio 14.9.1994 (Kok., s. I-4103).

45 — Julkisasiainmies Jacobsin em. yhdistetyissä asioissa Espanja v. komissio esittämän ratkaisuehdotuksen 24 kohta.

84. Kyseisessä tapauksessa julkisasiamies Jacobs vastasi Espanjan hallituksen väitteeseen siitä, että sen käyttäytyminen oli yksityisen sijoittajan käyttäytymistä sen vuoksi, että toinen vaihtoehto eli Hytasan selvitystilaan asettaminen olisi ollut valtiolle kalliimpi ratkaisu, että ”velvollisuudet, jotka Patrimonio del Estadolla [oli] Hytasan osakkeenomistajana, [oli] erotettava niistä velvollisuuksista, jotka [kuuluvat] Espanjan valtiolle sosiaaliturvamaksujen ja työttömyysturvan maksajana”.⁴⁶ Julkisasiamiehen mukaan ”yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen soveltamisessa ei [voitu] ottaa huomioon tätä viimeksi mainittua velvollisuutta”.⁴⁷

85. Julkisasiamies totesi näin ollen, että perustelu, jonka mukaan Hytasan pääomanlisäys oli perusteltua Patrimonio del Estadon imagon säilyttämiseksi, oli vailla merkitystä. Tämän perusteella julkisasiamies katsoi, että hänen oli ”vaikea käsittää, että valtion omistuksessa oleva holding-yhtiö olisi niin huolestunut vahingosta, joka sen maineelle aiheutuisi yleisön keskuudessa sen omistaman yhden yhtiön konkurssin vuoksi, että valtio vain tästä syystä olisi valmis maksamaan valtavia rahasummia yhdelle yksityiselle yhtiölle, jotta tämä ostaisi kyseisen yrityksen”.⁴⁸

86. Yhteisöjen tuomioistuin päätyi julkisasiamies Jacobsin kanssa samaan lopputulokseen asettaen hänen tavoin kyseenalaiseksi tällaisen valtion käyttäytymisen taloudellisen järkevyyden.⁴⁹

87. Valtion imagon käsite on tullut esille uudestaan oikeuskäytännössä tapauksessa, jossa vaadittiin komission sellaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä, joka koski Baijerin osavaltion myöntämää valtiontukea saksalaiselle yritykselle, josta kyseinen osavaltio omisti 45 prosenttia.⁵⁰ Baijerin osavaltio oli myöntänyt yritykselle lainoja, jotka piti maksaa takaisin ainoastaan, mikäli yritys tekee edeltävältä vuodelta voittoa.⁵¹ Saksan hallitus yritti perustella tätä käyttäytymistä sillä, että ”yrityksen asettamisesta selvitystilaan olisi itse asiassa aiheutunut osavaltiolle lisäkustannuksia ja myös huomattavaa vahinkoa sen imagolle yrittäjänä ja sen johdosta oltaisiin menetetty ne synergiaedut, joiden oli määrä seurata koko yritysryhmän uudelleenjärjestelystä”.⁵²

88. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hylkäsi määräyksessään Saksan liittotasavallan esittämän väliitoimihakemuksen ja katsoi muun muassa, että ”alustavan analyysin osalta esitetyt yleiset seikat, jotka koskevat osavaltion imagon säilyttämistä tai sen toimintojen uudelleenorganisointia, eivät riitä sen toteennäyttämiseen, että komissio olisi tehnyt ilmeisen virheen”.⁵³ Presidentti oli aluksi todennut yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen arvioinnista, jonka komissio oli suorittanut, että ei vaikuttanut siltä, että ”kantaja ja väliintulija olivat esittäneet riittävän merkityksellisiä konkreettisia seikkoja sen väitteen tueksi, jonka mukaan Baijerin osavaltio voi perustellusti odottaa lainojen maksamista takaisin”.⁵⁴

89. Saksan hallitus toisti valtion imagoa koskevan perustelunsa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyssä menettelyssä.⁵⁵ Se katsoi, että kantajat eivät olleet näyttäneet toteen, ”minkälainen on Baijerin osavaltion imago [kyseessä olevan teollisuusalan eli nyt käsiteltävässä asiassa] terästeollisuusalan yksityisenä yrittäjänä ja miten [kyseisen yrityksen] konkurssi olisi voinut vahingoittaa

46 — Ibid., ratkaisuehdotuksen 29 kohta.

47 — Ibid.

48 — Ibid., ratkaisuehdotuksen 30 kohta.

49 — Em. yhdistetyt asiat Espanja v. komissio, tuomion 25 ja 26 kohta.

50 — Ks. vastaavasti asia C-399/95 R, Saksa v. komissio, määräys 3.5.1996 (Kok., s I-2441).

51 — Ibid., määräyksen 14 kohta.

52 — Ibid., määräyksen 32 kohta.

53 — Ibid., määräyksen 70 kohta.

54 — Ibid., määräyksen 66 kohta.

55 — Ks. yhdistetyt asiat T-129/95, T-2/96 ja T-97/96, Neue Maxhütte Stahlwerke ja Lech-Stahlwerke v. komissio, tuomio 21.1.1999 (Kok., s. II-17, 122 kohta).

tätä imagoa”.⁵⁶ Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi näin ollen, että ”ei voi[tu] pitää uskottavana, että Baijerin osavaltion olisi ollut annettava yksityiselle yhtiölle – huomattava rahasumma, jotta se saisi yhtiön ostamaan [kyseisen yrityksen] ja jotta osavaltio siten saisi estettyä sen, että [yrityksen] konkurssi olisi vahingoittanut osavaltion imagoa vakavasti.”⁵⁷

90. Tästä ensimmäisen oikeusasteen antamasta tuomiosta tehty valitus hylättiin yhteisöjen tuomioistuimen määräyksellä ilman, että siinä lausuttiin valtion imagon merkityksellisyydestä.⁵⁸

91. Edellä esitetyn perusteella unionin yleinen tuomioistuin ei ole tehnyt minkäänlaista oikeudellista virhettä katsoessaan, että ”markkinataloudessa maailmanlaajuisena sijoittajana toimivan jäsenvaltion imagon säilyttäminen ei voi erityisiä olosuhteita lukuun ottamatta ja ilman erityisen vakuuttavaa perustelua muodostaa riittävää oikeuttamisperustetta sen osoittamiseksi, että täydentävien irtisanomiskorvausten kaltaisista lisäkustannuksista vastattavaksi ottaminen on pitkällä tähtäimellä taloudellisesti järkevää”⁵⁹ ja että tämä valtion imagoa koskeva väite ei missään tapauksessa koskenut kattoyhtiö CGMF:ää, jolla ei ollut mitään muuta varallisuutta meriliikenteen alalla.⁶⁰

92. En lähtökohtaisesti hylkää unionin yleisen tuomioistuimen edellyttämää näyttömahdollisuutta, mutta mielestäni on erittäin epätodennäköistä, että tähänastiset valtioiden esittämät perusteet niiden imagosta markkinataloudessa toimivina maailmanlaajuisina sijoittajina eivät mitenkään voi estää sitä, että niiden päätökset katsotaan yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen nojalla valtioneuoksi.

93. Tämä arviointiperuste edellyttää vähintään – edes pitkällä tähtäimellä – pääomakorotusta koskevien toimenpiteiden kannattavuutta ja lainattujen summien takaisin maksamista. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Espanja vastaan komissio antamansa tuomion 26 kohdassa, ”yksityinen sijoittaja, joka noudattaa kokonaisvaltaista tai alakohtaista rakennepolitiikkaa, joka perustuu pitkän aikavälin tuotto-odotuksiin, ei voi järkevästi ajatellen toimia siten, että se tekisi yhtämittaisesti vuosien ajan jatkuneiden tappiollisten kausien jälkeen pääomasijoituksen, joka taloudelliselta kannalta katsoen ei ainoastaan osoittaudu yrityksen omaisuuden realisointia kalliimmaksi, vaan lisäksi liittyy yrityksen myyntiin, joka vie tältä sijoittajalta kaikki voiton saamisen mahdollisuudet myös pitkällä aikavälillä”. Tämä merkitsee sitä, että ”jos julkisen sijoittajan pääomasijoituksissa ei lainkaan oteta huomioon edes pitkän aikavälin kannattavuusnäkömiä, kyseisiä sijoituksia on pidettävä – – tukena”.⁶¹

94. On kuitenkin todettava, että vaikka jäsenvaltioiden esittämät, niiden imagoa markkinatalouden ehdoin toimivina maailmanlaajuisina sijoittajina koskevat huolenaiheet ovat muussa yhteydessä tärkeitä, ne ovat kaukana yksityisen sijoittajan huolenaiheista, liittyvätpä ne yrityksen sulkemisen ”poliittisiin kustannuksiin” (taloudellisten ja sosiaalisten kustannusten rinnalla),⁶² ”ammattiliittojen ja poliittisten tahojen asettamiin paineisiin”,⁶³ vaikeuksissa olevaan yritykseen ”yhteiskunnan taantuvalla alueella”,⁶⁴ tai nyt käsiteltävässä asiassa koko julkiselle sektorille leviäviin tukilakkoihin.⁶⁵ Näissä perusteluissa ei oteta lainkaan kantaa sen todennäköisyyteen, että valtioneutoa saavasta yrityksestä tulisi kannattava edes pitkällä aikavälillä.

56 – Ibid., tuomion 126 kohta.

57 – Ibid., tuomion 127 kohta.

58 – Ks. asia C-111/99 P, Lech-Stahlwerke v. komissio, määräys 25.1.2001 (Kok., s. I-727).

59 – Valituksenalaisen tuomion 85 kohta.

60 – Ibid., tuomion 91 kohta.

61 – Em. asia Italia v. komissio, tuomion 22 kohta.

62 – Em. yhdistetyt asiat Espanja v. komissio, tuomion 24 kohta.

63 – Julkisasiames Jacobsin em. yhdistetyissä asioissa Espanja v. komissio esittämän ratkaisuehdotuksen 24 kohta.

64 – Em. yhdistetyt asiat Neue Maxhütte Stahlwerke ja Lech-Stahlwerke v. komissio, tuomion 122 kohta.

65 – Ks. Ranskan tasavallan valituksen 58–61 kohta.

95. Lisäksi olen aivan samaa mieltä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanssa siltä osin kuin se on katsonut, että ”valtiontukea koskevien [unionin] säännösten tehokas vaikutus heikentyisi merkittävästi, jos hyväksyttäisiin – – näkemys, jonka mukaan valtion osakkuus yrityksessä mahdollistaisi sen, että julkisilla varoilla voitaisiin kyseisen julkisoikeudellisen elimen imago ja muut osakkuudet huomioon ottaen tehdä rajattomasti sijoituksia ilman, että niitä pidettäisiin tukena.”⁶⁶

96. Ehdotan näin ollen, että unionin tuomioistuin hylkää Ranskan tasavallan ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen osan.

d) SNCM:n ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa

97. SNCM arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä on tuomionsa 93 kohdassa ottanut riidanalaisen päätöksen huomioon vääristyneellä tavalla, kun se on katsonut, että komissio ei ollut määritellyt oikeudellisesti riittävällä tavalla valtion taloudellista toimintaa, jonka nojalla negatiivisella hinnalla tapahtuneen luovutuksen taloudellista järkevyyttä oli arvioitava.

98. Ei ole yllättävää, että SNCM esittää tällaisen väitteen, koska sen mielestä viittaaminen valtion imagoon, jonka ymmärretään kattavan valtion kaiken taloudellisen toiminnan, riittää riidanalaisen päätöksen perustelemiseen.

99. Olen todennut ensimmäisen valitusperusteen ensimmäiseen osaan antamassani vastauksessa, että asia ei ole näin. Unionin yleinen tuomioistuin ei siten ole ottanut riidanalaista päätöstä huomioon vääristyneellä tavalla, kun se on katsonut, että ilman todisteita esitettyjä väitteitä ja yleistyksiä ei voida pitää riittävinä perusteluina.

B Toinen valitusperuste, joka koskee CGMF:n toteuttamaa 8,75 miljoonan euron suuruista pääomasijoitusta

1. Riidanalainen päätös

100. Komissio on katsonut riidanalaisen päätöksen 355–360 perustelukappaleessa, että yksityisten toiminnan jatkajien yhteensä 26,25 miljoonan euron suuruiset pääomasijoitukset olivat merkittäviä ja samanaikaisia, minkä vuoksi voitiin katsoa, että GCMF:n tekemä pääomansiirto ei ollut valtiontukea. Riidanalaisen päätöksen 361–365 kohdassa komissio on todennut lisäksi, että kymmenen prosentin kiinteä tuotto oli sijoitetulle pääomalle riittävä tuotto ja että luovutusta koskevan purkulausekkeen olemassaololla⁶⁷ ei asetettu kyseenalaiseksi yhdenvertaista kohtelua. Niinpä komissio on katsonut, että CGMF:n toteuttama 8,75 miljoonan euron suuruinen pääomasijoitus ei ollut EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea.

101. Kymmenen prosentin kiinteän tuoton osalta komissio on tutkinut, olisiko mahdollinen yksityinen sijoittaja hyväksynyt tämän CGMF:n omistamisesta saatavan tuoton. Se on katsonut, että kiinteä tuotto vapautti CGMF:n kaikista liiketoimintasuunnitelman toteuttamiseen sisältyvistä riskeistä, minkä vuoksi tämä sijoitetun pääoman tuotto oli riittävä pitkällä aikavälillä. Lisäksi komission asiantuntija on päätellyt, että riskiprofiilin kannalta tämä pääomasijoitus muistutti enemmän kiinteäkorkoista obligaatiota kuin osakesijoitusta.

66 — Em. yhdistetyt asiat Neue Maxhütte Stahlwerke ja Lech-Stahlwerke v. komissio, tuomion 125 kohta. Ks. vastaavasti valituksenalaisen tuomion 85 kohdan loppuosa.

67 — 16.5.2006 tehdyn sopimuspyytäkirjan osa III.5 koskee luovutusta koskevaa purkulausekettä, jota toiminnan jatkajat voivat soveltaa yhdessä, mikäli käsillä on jokin seuraavista tilanteista: i) Korsikan meriliikennöintiä koskevan julkisen palvelun sopimuksen menettäminen kaudeksi, joka alkaa 1.1.2007 tai ii) ilmoitus Ranskan hallitukselle komission päätöksestä, jolla Ranskan valtion SNCM:lle siirtämä summa tai osa siitä katsotaan unionin oikeuden vastaiseksi tueksi.

102. SNCM:n luovutusta koskevan sopimuksen purkulausekkeesta komissio on todennut, että sen olemassaolo ei horjuta sijoittajien tasavertaisen kohtelun periaatetta. Komission mukaan tämä lauseke koski nimittäin SNCM:n täydellistä luovuttamista yksityisille toiminnan jatkajille, eikä investointia, joka koostui yksityisten toiminnan jatkajien ja valtion samanaikaisesta investoinnista yksityistettyyn SNCM:ään.

2. Valituksenalainen tuomio

103. Unionin yleinen tuomioistuin on todennut aluksi, että komissio on myöntänyt yhteen unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksistä antamassaan vastauksessa, että pelkästään julkisten ja yksityisten sijoitusten samanaikaisuuden perusteella ei voida edes siinä tapauksessa, että kyse on huomattavista yksityisistä investoinneista, päätellä, ettei kyse ole perussopimuksessa tarkoitettusta tuesta, ottamatta huomioon muita merkityksellisiä tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja.

104. Tämän jälkeen unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut, oliko komissio ottanut huomioon kaikki merkitykselliset seikat ja erityisesti tuottoa ja purkulausekkeen vaikutusta koskevan kysymyksen arvioidessaan samanaikaisten pääomasijoitusten investointiehtojen rinnastettavuutta. Unionin yleinen tuomioistuin on päätenyt kielteiseen vastaukseen.⁶⁸

105. Valituksenalaisen tuomion 124 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että komissio ei voinut jättää tekemättä yksityiskohtaista arviointia CGMF:n ja yksityisten toiminnan jatkajien osakkuuksien tuoton eroavaisuuksien vaikutuksista yhdenvertaista kohtelua koskevan tutkinnan yhteydessä.

106. Purkulausekkeesta unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 130 kohdassa, että sillä voidaan ainakin kumota kaikki epävarmuus yksityisten toiminnan jatkajien osalta siinä tapauksessa, että jokin kyseisen lausekkeen soveltamiseen johtavista tekijöistä ilmenee, ja että lausekkeella on siis todellista taloudellista arvoa. Kyseisellä lausekkeella voidaan muuttaa yksityisten toiminnan jatkajien ja CGMF:n pääomasijoitusten riskiprofiileja ja kyseenalaistaa siis investointiehtojen rinnastettavuus. Komissio ei unionin yleisen tuomioistuimen mukaan näissä olosuhteissa voinut jättää tekemättä yksityiskohtaista arviointia luovutusta koskevan purkulausekkeen taloudellisesta vaikutuksesta.

3. Arviointi

107. SNCM katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin on ottanut riidanalaisen päätöksen huomioon vääristyneellä tavalla, kun se on katsonut, että komissio ei ole ottanut huomioon kaikkia merkityksellisiä seikkoja. SNCM:n mukaan komissio on katsonut, että valtion SNCM:ään tekemän pääomasijoituksen kymmenen prosentin kiinteä tuotto on yksityiselle sijoittajalle riittävä pääomasijoituksen tuotto pitkällä aikavälillä. SNCM katsoo, että huomattavan suuri kiinteä tuotto on näin ollen taattu tämällyyppiselle sijoitukselle, mikä osoittaa, että mahdollinen yksityinen sijoittaja olisi hyväksynyt kymmenen prosentin tuoton. Mikäli purkulausekettä sovellettaisiin, minkä johdosta luovutus sopimus purkautuisi takautuvasti, valtion sijoitus peruuntuisi ja tuottoa ei siis olisi, mikä osoittaa SNCM:n mielestä sen, että purkulausekkeen vaikutus olisi ollut neutraali eikä siis edellyttäisi komission perusteellista arviointia.

68 — Valituksenalaisen tuomion 120–131 kohta.

108. Itse purkulausekkeen olemassaolosta SNCM ja Ranskan tasavalta katsovat, että yksityiset toiminnan jatkajat ovat SNCM:n ostaessaan ostaneet varmuuden siitä, että ne saavat pääomasijoituksensa takaisin, mikäli jokin tämän purkulausekkeen soveltamisen mahdollistavista tapahtumista toteutuu. SNCM:n ja Ranskan tasavallan mukaan purkulausekkeella ei kyseenalaisteta yksityisten toiminnan jatkajien ja Ranskan valtion myöhempien pääomasijoitusten investointiedellytysten tasapuolisuutta.

109. Unionin yleinen tuomioistuin ei mielestäni voinut katsoa valituksenalaisen tuomion 131 kohdassa, että komissio ei ollut ottanut huomioon kaikkia merkityksellisiä seikkoja ja erityisesti tuottoja arvioidessaan samanaikaisia yksityisiä ja julkisia pääomasijoituksia koskevien investointiehtojen rinnastettavuutta eikä sitäkään suuremmalla syyllä todeta tätä laiminlyöntiä arviointivirheeksi.

110. Se, että unionin yleinen tuomioistuin on hyväksynyt väitteen, jolla kyseenalaistettiin komission sen arvion perusteltavuus, jonka mukaan yksityisten toiminnan jatkajien ja CGMF:n välillä oli noudatettu yhdenvertaisuusperiaatetta, on kuitenkin perusteltu muiden oikeudellisten seikkojen vuoksi.⁶⁹

111. On nimittäin niin, että vaikka komissio on tuonut päätöksessään esiin kysymykset kiinteästä tuotosta ja luovutus sopimuksen purkulausekkeen vaikutuksesta, ei voida katsoa, että näitä kahta seikkaa koskevien komission päätelmien perustelut tukisivat riittävästi näitä päätelmiä.

112. Tuotoista komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 361–363 perustelukappaleessa, että kiinteä tuotto oli sellainen, että yksityinen sijoittaja olisi suostunut osallistumaan pääomasijoitukseen SNCM:n hyväksi näillä edellytyksillä. Komission mukaan se, että purkulausekkeeseen voivat vedota vain yksityiset toiminnan jatkajat, ei loukkaa julkisen sijoittajan ja yksityisten sijoittajien välisen yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

113. Unionin yleinen tuomioistuin on voinut kyseenalaistaa tämän päättelyn puutteellisten perustelujen vuoksi katsoessaan, että toisin kuin Ranskan tasavallan tapauksessa, yksityisten toiminnan jatkajien toteuttamien pääomasijoitusten tuottoa ei ollut vahvistettu sopimuspöytäkirjassa ja että "[Ranskan valtion] kiinteä tuotto ei kuitenkaan ol[ut] taattu, koska jos luovutusta koskevaan purkulausekkeeseen vedotaan – –, kiinteää tuottoa ei enää makseta".⁷⁰ Unionin yleinen tuomioistuin on myös huomauttanut yksityisten toiminnan jatkajien pääomasijoituksia koskevasta epätasapainosta, koska ne ovat sen mukaan vastike "Ranskan valtion eri muodoissa antamista raskaista sitoumuksista".⁷¹

114. Purkulausekkeen osalta unionin yleinen tuomioistuin toteaa perustelujen puuttuvan riidanalaisesta päätöksestä, jossa "vain todetaan, ettei purkulauseke voi horjuttaa samanaikaisten sijoittajien yhdenvertaista kohtelua, mutta siihen ei sisälly mitään taloudellista analyysiä".⁷² Komission päättely on tiivistetty neljään riviin riidanalaisen päätöksen 364 kohdassa, jossa komissio yksinkertaisesti toteaa, että kyseinen lauseke "koskee SNCM:n täydellistä yksityistämistä, ei (35 miljoonan euron) investointia, joka koostuu yksityisten sijoittajien (26,25 miljoonan euron) ja valtion (8,75 miljoonan euron) samanaikaisesta investoinnista yksityistettyyn SNCM:ään".

115. Näin ollen katson, että se, että unionin yleinen tuomioistuin on hyväksynyt kyseisen väitteen, on perusteltua perustelujen puuttumisen nojalla, koska komissio ei ole esittänyt perusteluja tai ei ole esittänyt riittäviä perusteluja päätökselleen SNCM:ään tehtyjen julkisten ja yksityisten investointien yhdenvertaisesta kohtelusta.

69 — Ks. asia C-30/91 P, Lestelle v. komissio, tuomio 9.6.1992 (Kok., s. I-3755, 28 kohta); asia C-320/92 P, Finsider v. komissio, tuomio 15.12.1994 (Kok., s. I-5697, 37 kohta); asia C-294/95 P, Ojha v. komissio, tuomio 12.11.1996 (Kok., s. I-5863, 52 kohta) ja asia C-210/98 P, Salzgitter v. komissio, tuomio 13.7.2000 (Kok., s. I-5843, 58 kohta).

70 — Valituksenalaisen tuomion 124 kohta.

71 — Ibid., tuomion 125 kohta.

72 — Ibid., tuomion 127 kohta.

C Kolmas valitusperuste, joka koskee CGMF:n 38,5 miljoonan euron suuruista käteisennakkoa SNCM:n irtisanotun henkilöstön hyväksi

1. Riidanalainen päätös

116. Komissio on katsonut riidanalaisen päätöksen 366–379 kohdassa, että 38,5 miljoonan euron suuruisia ja sulkutilille talletettuja henkilötukia koskevat toimenpiteet, jotka ylittävät sosiaalilainsäädännössä ja sovellettavissa työehtosopimuksissa tarkoitetut korvaukset, pantaisiin täytäntöön, mikäli yksityiset toiminnan jatkajat päättävät uudesta henkilöstönvähentämisuunnitelmasta, eivätkä kyseiset toimenpiteet liittyisi vuoden 2002 suunnitelman mukaisten henkilöstövähennysten toteuttamiseen.

117. Nämä tuet voidaan komission mukaan maksaa ainoastaan sellaisille henkilöille, joiden työsopimus SNCM:n kanssa on päätynyt aikaisemmin. Kyseiset toimenpiteet eivät siis ole työsopimuksen päättämisen yhteydessä sovellettavan sosiaalilainsäädännön normaalista soveltamisesta seuraavia maksuja. Komissio on päätellyt, että kyseiset henkilötuet, jotka myöntää julkista valtaa käyttävä valtio eikä valtio osakkeenomistajana, kuuluvat siis jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikan piiriin eivätkä ne tästä syystä ole SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea.

2. Valituksenalainen tuomio

118. Unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomio 142–147 kohdassa, että komissio oli tehnyt riidanalaisessa päätöksessä ilmeisen arviointivirheen, kun se ei määritellyt perustellusti sulkutilin luonnetta ja vaikutuksia.

119. Ensinnäkin unionin yleinen tuomioistuin on todennut, että se, ettei kyseinen toimenpide perustu ehdottomiin lakisääteisiin ja sopimusperusteisiin velvoitteisiin, ei sellaisenaan voi merkitä sitä, ettei toimenpide merkitse valtiontukea. Toiseksi se on katsonut, että sulkutilin olemassaolo voi olla SNCM:n työntekijöille houkutin lähteä yrityksestä neuvottelematta lähtönsä ehdoista, erityisesti mahdollisten täydentävien irtisanomiskorvausten myöntämisestä, mikä unionin yleisen tuomioistuimen mukaan merkitsee välillistä taloudellista etua SNCM:lle.

3. Arviointi

120. SNCM arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä on soveltanut riidanalaista päätöstä vääristyneellä tavalla katsoessaan, että komissio oli väittänyt, että se, ettei kyseinen toimenpide perustunut ehdottomiin lakisääteisiin ja sopimusperusteisiin velvoitteisiin, saattoi lähtökohtaisesti merkitä sitä, ettei kyse ollut valtiontuesta. SNCM katsoo myös, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen puuttumalla harkintavaltaan, joka komissiolla on monimutkaisia taloudellisia tilanteita arvioidessaan. Lopuksi SNCM ja Ranskan tasavalta väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole perustellut tuomiotaan, jolla se on katsonut kyseisen toimenpiteen valtiontueksi, tutkimatta toissijaisesti sitä, täyttikö tämä toimenpide asiantuntevaa yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen, kuten komissio oli kuitenkin väittänyt riidanalaisen päätöksen 378 perustelukappaleessa.

121. Ehdotan, että unionin tuomioistuin hylkää kolmannen valitusperusteen seuraavin perustein.

a) SNCM:n kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa

122. SNCM:n väitteestä, joka koskee sitä, että komission päätös on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, katson, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 143 kohdassa ymmärtänyt täysin komission kannan, jonka mukaan sen mahdollisuuden poissulkemiseksi, että kysymyksessä oleva toimenpide on tuki, komission oli varmistettava, ”ettei toimenpide vapautta SNCM:ää yritystoimintaan liittyvistä kustannuksista – tarkasteltavana olevassa tapauksessa työsopimuksen päättämisen yhteydessä alalla sovellettavan sosiaalilainsäädännön normaalista soveltamisesta seuraavista maksuista”.⁷³

123. Komission päättelyllä, sellaisena kuin se on esitetty riidanalaisen päätöksen 371–377 perustelukappaleessa, pyritään osoittamaan, että kyseessä oleva toimenpide johtuu velvollisuuksista, jotka ylittävät sosiaalilainsäädännössä ja sovellettavissa työehtosopimuksissa tarkoitetut korvaukset. Näin ollen on selvää etenkin komission riidanalaisen päätöksen 377 perustelukappaleen valossa, että komission mukaan se, että kyseinen toimenpide ei perustunut ehdottomiin lakisääteisiin ja sopimusperusteisiin velvoitteisiin, saattoi merkitä sitä, ettei kyse ollut valtiontuesta.

124. Näin ollen katson, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole millään tavoin ottanut komission päätöstä huomioon vääristyneellä tavalla kolmannessa valitusperusteessa kuvatulla tavalla.

b) SNCM:n kolmannen valitusperusteen toinen osa

125. SNCM väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 144 kohdassa tehnyt oikeudellisen virheen puuttumalla harkintavaltaan, joka komissiolla on monimutkaisia taloudellisia tilanteita arvioidessaan.

126. Unionin yleinen tuomioistuin on kyseisessä kohdassa katsonut, että ”sulkutilin olemassaolo voi olla SNCM:n työntekijöille houkutin lähteä yrityksestä ja ainakin jättää se neuvottelematta lähdöstään erityisesti siltä osin kuin on kyse – – mahdollisten täydentävien irtisanomiskorvausten myöntämisestä, ja nämä kaikki seikat merkitsivät välillistä taloudellista etua SNCM:lle”.

127. Kysymys siitä, voiko sulkutili kannustaa SNCM:n työntekijöitä jättämään yrityksen neuvottelematta lähdöstään ja merkitseekö se välillistä taloudellista etua SNCM:lle, on selvästi tosiseikkoja koskeva kysymys, joka ei kuulu unionin tuomioistuimen toimivaltaan valitusta käsiteltäessä.

128. SNCM:n kolmannen valitusperusteen toinen osa on näin ollen jätettävä tutkimatta ja sivuutettava.

c) SNCM:n kolmannen valitusperusteen kolmas osa ja Ranskan tasavallan kolmas valitusperuste

129. SNCM:n ja Ranskan tasavallan mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei ole perustellut päätöstään, jonka mukaan kyseinen toimenpide on valtiontukea, tutkimatta toissijaisesti sitä, täyttikö tämä toimenpide asiantuntevaa yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen.

130. Tällä väitteellä tarkoitetaan sitä, että vaikka sulkutilin vaikutuksena SNCM:n maksettavaksi tulevat kulut vähenisivät, voitaisiin katsoa, ettei toimenpide ole tukea, soveltamalla yksityistä sijoittajaa koskevaa arviointiperustetta.

73 — Riidanalaisen päätöksen 371 perustelukappale.

131. SNCM ja Ranskan tasavalta katsovat (aivan kuten komissio riidanalaisen päätöksen 378 perustelukappaleessa), että vaikka sulkutilin arvo eli 38,5 miljoonaa euroa lisättäisiin luovutuksen negatiiviseen hintaan eli 158 miljoonaan euroon, luovutuksen kokonaishinta eli 196,5 miljoonaa euroa olisi kuitenkin pienempi kuin selvitystilaan asettamisesta aiheutuvat kustannukset. SNCM:n ja Ranskan tasavallan mukaan tämä osoittaa, että myös yksityinen sijoittaja olisi toiminut näin eikä toimenpidettä voitaisi näin ollen katsoa valtiontueksi.

132. Kuten päätöksen 70 perustelukappaleesta ja alaviitteestä 66 kuitenkin käy ilmi, sulkutili on tarkoitettu täydentävien irtisanomiskorvausten maksamiseen. Olen jo ensimmäistä valitusperustetta arvioidessani lausunut yksityistä sijoittajaa koskevan arviointiperusteen soveltamisesta tämäntyyppisiin korvauksiin.

133. Tämän ratkaisuehdotuksen 51–63 ja 79–96 kohdassa esitettyjen syiden vuoksi katson, että komissio ei ole riittävästi perustellut kantaansa, jonka mukaan yksityinen sijoittaja olisi maksanut samanlaiset täydentävät irtisanomiskorvaukset vastaavanlaisissa olosuhteissa, eikä varsinkaan sitä, että yksityinen sijoittaja olisi lisännyt sulkutilin arvon luovutushintaan.

134. SNCM toteaa myös, että unionin yleinen tuomioistuin ei mitenkään ole tukenut tai perustellut valituksenalaisen tuomion 144 kohdassa esittämänsä sulkutilin tiivistettyä arviointiaan. Mielestäni syyt, joiden vuoksi unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että sulkutili on merkinnyt välillistä taloudellista etua SNCM:lle, käyvät selvästi ilmi sen päättelystä.

135. Kuten Corsica Ferries toteaa, unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 137 kohdassa omaksunut saman kannan kuin komissio eli katsonut, että ”tuen käsite ei välttämättä edellytä sitä, että tuetaan lakisääteisen veloitteen täyttämistä, vaan pikemminkin sitä, että yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia alennetaan”. Tämä olisi SNCM:n tilanne uusia henkilöstövähennyksiä toteutettaessa.

136. Tämä käy ilmi vielä selvemmin riidanalaisen päätöksen 374 ja 375 perustelukappaleesta, jossa komissio on hyväksynyt sen, että sulkutilin johdosta valtio vastasi niiden työntekijöiden täydentävistä irtisanomiskorvauksista, jotka mahdollisesti irtisanotaan SNCM:n tultua myydyksi yksityisille toiminnan jatkajille.

137. Näin ollen katson, että unionin yleinen tuomioistuin on perustellut riittävällä tavalla tältä osin tekemänsä päätöksen, ja ehdotan, että SNCM:n kolmannen valitusperusteen kolmas osa ja Ranskan tasavallan kolmas valitusperuste hylätään.

D Neljäs valitusperuste, joka koskee 15,81 miljoonan euron suuruista rakenneuudistustuen loppusummaa

1. Riidanalainen päätös

138. Komissio on katsonut riidanalaisen päätöksen 434 perustelukappaleessa, että 15,81 miljoonan euron suuruinen pääomansiirtona myönnetty valtiontuki⁷⁴ oli EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla yhteismarkkinoille soveltuva.

74 — Ks. edellä alaviite 6.

2. Valituksenalainen tuomio

139. Unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 149 kohdassa, että komission arviointi tästä rakenneuudistustuen loppusummasta perustui lähtökohtaan, jonka mukaan vuoden 2006 suunnitelmaan ei liittynyt valtiontukea. Tuomion 152 ja 153 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että koska komissio on tehnyt oikeudellisen virheen ja ilmeisiä arviointivirheitä, joilla voidaan kyseenalaistaa tämä lähtökohta, ei komission arviointia rakenneuudistustuen loppusummasta ollut tuettu pätevästi.

3. Arviointi

140. SNCM ja Ranskan tasavalta hyväksyvät sen, että niiden neljännen valitusperusteen menestyminen riippuu siitä, hyväksyykö unionin tuomioistuin muut näissä valituksissa esitetyt valitusperusteet vai ei.

141. Ottaen huomioon aikaisemman arviointini ja unionin tuomioistuimelle tekemäni ehdotuksen hylätä SNCM:n ja Ranskan tasavallan kolme ensimmäistä valitusperustetta katson, että unionin yleinen tuomioistuin on asianmukaisesti hyväksynyt Corsica Ferriesin kanteen, jossa vaadittiin riidanalaisen päätöksen kumoamista.

142. Näin ollen ehdotan, että unionin tuomioistuin hylkää SNCM:n ja Ranskan tasavallan neljännen valitusperusteen.

V Ratkaisuehdotus

143. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin

- hylkää valitukset ja
- velvoittaa Société nationale maritime Corse-Méditerranée (SNCM) SA:n ja Ranskan tasavallan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan samansuuruisin osuuksin Corsica Ferries France SAS:n oikeudenkäyntikulut.